

Wolfgang J. Pucher:

Svářeč v Zwentendorfu (s. 252-254)

Slogan ÖBB "umdenken-einsteigen" (přehodnotit – nastoupit) je přímo geniální. Někdy opravdu musíte něco přehodnotit nebo být z nějakého důvodu nuceni nahlížet věci jinak, abyste změnili své jednání.

Přesně tak na tom byli někteří dělníci se svým názorem na mírové využití jaderné energie.

Sám jsem byl dvakrát nucen PŘEHODNOT své životní priority v důsledku autonehody v roce 1995 a pracovního úrazu v roce 2003. A v důsledku toho JEDNAT jinak.

Bylo to dobře, protože kvůli fyzickému omezení po pracovním úrazu jsem od roku 2006 v invalidním důchodu. A tak se ve svém nuceném důchodu věnuji svým koníčkům: jednak chovu prasat plemene mangalica, kdy moji čistokrevní kanci dělají práci za mě a já mám na starosti pouze dopravu a logistiku, a sedláci mají prasnice a starají se o krmení.

Na druhé straně pracuji jako novinář a fotograf pro internetové médium www.oekonews.at, zejména pro oddělení „Výživa a zdraví“.

"oekonews" je čistě nezisková organizace a všichni redaktoři pracují na

Wolfgang J.Pucher:

Ein Schweißer in Zwentendorf (S. 252-254)

Der Slogan der ÖBB „umdenken-einsteigen“ ist geradezu genial. Manchmal muss man wirklich ernsthaft umdenken oder aus irgendwelchen Gründen zum Umdenken gezwungen werden, um sein Handeln zu verändern.

Genau so ging es einigen Arbeitern mit ihrer Ansicht zur friedlichen Nutzung der Kernenergie.

Ich selbst wurde durch einen Autounfall 1995 und einen Arbeitsunfall 2003 zweimal zum UMDENKEN gezwungen. Und als Folge davon auch anders zu HANDELN.

Es war gut so, auf Grund der körperlichen Einschränkung nach dem Arbeitsunfall bin ich seit 2006 in Invaliditätspension. So widme ich mich in meiner gezwungenen Pension meinen Hobbys: einerseits der Mangalitzta-Schweinezucht, wobei meine reinrassigen Eber für mich die Arbeit machen und ich nur für den Transport und die Logistik zuständig bin und die Bauern die Mutterschweine haben und sich um die Fütterung kümmern.

Andererseits bin ich als Pressefotograf und Journalist für das Internetmedium www.oekonews.at, im Besonderen für das Ressort „Ernährung und Gesundheit“ tätig.

„oekonews“ ist eine reine Nonprofit-Organisation und alle Redakteure

dobrovolné bázi, protože věc samotná je jejich zvláštní poslání.

To mi umožňuje spojit všechny znalosti a zkušenosti, které jsem získal za posledních 13 let v nesčetných školeních a vzdělávacích kurzech: na jedné straně jako zemědělec amatér a na druhé straně jako novinář.

Narodil jsem se v roce 1959 ve Schwanenstadtu a 2. 9. 1974 jsem se tam vyučil elektrikářem. Tento rok na podzim začal můj otec pracovat jako montér pro firmu Rumpel AG z Welsu v jaderné elektrárně Zwentendorf.

V té době jsem byl velmi hrdý na to, že můj otec byl jedním z vybraných kvalifikovaných pracovníků, kterým bylo umožněno pracovat v jaderné elektrárně. Mně jako patnáctiletému bylo úplně jasné, že „elektrina vychází ze zásuvky“.

Na tom, kde byla vyrobena, až tak nezáleželo. Každopádně hlavní bylo, že jí bylo vždycky dost.

Během své učební doby jsem často pracoval na velkých průmyslových stavbách, kde musel být vždy a všude k dispozici dostatek elektrické energie. Mým úkolem bylo pokládat elektrické vedení a kabely.

Takže na jedné straně můj otec pracoval v elektrárně, kde zajišťoval dodávky primární energie, a na druhé straně jsem se já zabýval pokládáním vedení odtamtud ke koncovému uživateli nebo spotřebiteli.

arbeiten ehrenamtlich, da die Sache an sich für sie ein besonderes Anliegen ist.

So kann ich all das Wissen und die Erfahrung, die ich mir in den letzten 13 Jahren durch unzählige Schulungen und Ausbildungen angeeignet habe, miteinander verbinden: einerseits als Hobbylandwirt und andererseits als Journalist.

Ich bin 1959 in Schwanenstadt geboren und begann dort am 2.9.1974 eine Lehre als Elektroinstallateur. In diesem Herbst begann auch mein Vater als Monteur bei der Firma Rumpel AG aus Wels im Kernkraftwerk Zwentendorf zu arbeiten.

Ich war damals sehr stolz darauf, dass mein Vater einer der auserwählten Facharbeiter war, der im Kernkraftwerk arbeiten durfte. Für mich als 15-Jährigen war es ganz klar, dass „der Strom aus der Steckdose kommt.“

Wo er gemacht wird, war nicht so wichtig. Hauptsache war auf jeden Fall, dass immer genug davon vorhanden ist.

In meiner Lehrzeit arbeitete ich oft auf großen Industriebaustellen, wo jederzeit und überall genug elektrische Energie zur Verfügung stehen musste. Es war meine Aufgabe, Stromleitungen und Kabel zu verlegen.

So war einerseits mein Vater im Kraftwerk beim Errichten der Primärenergieversorgung tätig, und ich war andererseits damit beschäftigt, die Leitungen von dort bis zum

Takže termín „úspora energie“ nebyl problém a spíše škodil mé profesi, protože méně energie znamenalo také méně kabelů k pokládání.

Když však došlo na referendum o Zwentendorfu a já se mohl informovat o nebezpečí výroby jaderné energie, najednou jsem uvažoval zcela jinak.

Na jaře 1976 jsem během služební cesty s otcem směl navštívit hermeticky uzavřený prostor jaderné elektrárny ve Zwentendorfu.

Ještě si vzpomínám na policejní uzavírku, která už stála na dálnici daleko před odbočkou k jaderné elektrárně.

Přímo před vchodem zkontroloval vrátný doklady, auto a zavazadla. Tehdy mi bylo 17 let a bylo pro mě opravdu velmi působivé vidět velikost budovy a bezpečnostní opatření i zábrany na její ochranu.

Kvůli nečekanému úmrtí mé matky a ze zdravotních důvodů jsem s otcem nemohl vést žádnou debatu o té době.

Tehdejší kolega z práce a velmi dobrý přítel mého otce mi však ochotně poskytl reportáž z pohledu pracovníka jaderné elektrárny ve Zwentendorfu.

Nyní se cítí lépe a je velmi hrdý na tuto velmi osobní faktografickou zprávu,

Endverbraucher bzw. zum Konsumenten zu legen. So war der Begriff „Energiesparen“ kein Thema und für meinen Beruf eher geschäftsschädigend, denn weniger Energie hieß auch weniger Kabel zu verlegen.

Als jedoch die Volksabstimmung über Zwentendorf ins Gespräch kam und ich mich über die Gefährlichkeit der Atomenergiegewinnung informieren konnte, dachte ich plötzlich ganz anders.

Im Frühjahr 1976 durfte ich bei einer Dienstreise mit meinem Vater das hermetisch abgeriegelte Gelände des Kernkraftwerkes in Zwentendorf besuchen. Ich erinnere mich noch an die Polizeisperre, die schon weit vorher auf der Bundesstraße stand, ehe man zum Kernkraftwerk abbiegt.

Direkt vor dem Eingang kontrollierte ein Portier Ausweis, Auto und Taschen. Damals war ich 17 Jahre alt und es war für mich wirklich sehr beeindruckend, die Größe des Gebäudes und die Sicherheits- und Absperrmaßnahmen zum Schutz des Gebäudes zu sehen.

Auf Grund des unerwarteten Todes meiner Mutter und aus gesundheitlichen Gründen konnte ich mit meinem Vater kein Gespräch über diese Zeit führen.

Ein damaliger Arbeitskollege und sehr guter Freund meines Vaters gab mir jedoch bereitwillig einen Bericht aus der Sicht eines Arbeiters im AKW Zwentendorf. Jetzt geht es ihm wieder besser und er ist sehr stolz über diesen

kteřou jsem o te době pŕed 30 lety napsal.

Den v jaderné elektrarne Zwentendorf z pohledu pametnika

Po rozhovoru s panem Friedrichem Lidlem, ktery zapsal Wolfgang J. Pucher dne 31. ledna 2007 v Neumarktu an der Ybbs.

Pan Friedrich Lidl z Neumarktu an der Ybbs, Kochling 35, pracoval pět let jako speciální svaŕec v jaderné elektrárně Zwentendorf. Vyučený obuvník se v roce 1971 ucházel o pŕaci ve společnosti VOEST.

Hledali se zaměstnanci, kterí by byli od ledna 1974 nasazeni v jaderné elektrárně. Tam pan Lidl začal pracovat jako svaŕecsky asistent u nejstari společnosti na vyrodu trubek, Rumpel AG.

Jeho zvláštní zručnost pŕi manuální pŕaci zaujala nadŕiženeho.

Tak se dostal k tomu, že se vyuil svaŕecem metodou WIG. Dne 28. zari 1976 složil s vyznamenáním svaŕecskou zkoušku.

Od té doby pracoval bývalý obuvník jako speciální svaŕec v bílých montérkách uvnitŕ jaderné elektrarny, jako jeden z asi 1000 pracovníků na pravdepodobne nejlepe straženem staveniti v Rakousku. (Misto bylo zabezpeeno dvoumetrovym plotem a ostnatym dratem).

sehr persönlichen Tatsachenbericht, den ich über diese Zeit vor 30 Jahren verfasst habe.

Ein Tag im Kernkraftwerk Zwentendorf aus der Sicht eines Zeitzeugen

Nach einem Gespräch mit Herrn Friedrich Lidl, aufgeschrieben von Wolfgang J. Pucher am 31.1.2007 in Neumarkt an der Ybbs.

Herr Friedrich Lidl aus Neumarkt an der Ybbs, Köchling 35, hat fünf Jahre lang als Spezialschweier für das AKW Zwentendorf gearbeitet. Der gelernte Schuhmacher hatte sich 1971 bei der VOEST um einen Arbeitsplatz beworben.

Es wurden Mitarbeiter gesucht, die ab Jänner 1974 im Kernkraftwerk zum Einsatz kommen sollten. Dort begann Herr Lidl vorerst als Schweihelfer bei der ältesten Rohrbaufirma, der Rumpel AG, zu arbeiten.

Seine besondere Geschicklichkeit bei der händischen Arbeit fiel einem Vorgesetzten auf. So kam es, dass er zum WIG-Schweißer ausgebildet wurde. Am 28. September 1976 legte er die Schweierpŕfung mit Auszeichnung ab. Ab diesem Zeitpunkt war der ehemalige Schuhmacher als Spezialschweier mit weißem Overall im Inneren des Kernkraftwerks tätig, einer der circa 1000 Arbeiter auf der wohl am besten uberwachten Baustelle osterreichs. (Das Gelände war mit einem zwei Meter hohen Zaun und Stacheldraht gesichert.)

Friedrich Lidl vydělával svými nově nabytými odbornými znalostmi slušné peníze a byl na ně hrdý. Ohledně jaderného štěpení a jeho dlouhodobých následcích si nedělal starosti.

Lobbisté pracovníkům potvrdili, že při tom nedochází k ohrožení zdraví. A tak dělal svou práci speciálního svářeče stejně svědomitě, jako kdysi dělal svou práci ševce.

Jako montér byl od pondělí do pátku odloučen od rodiny a pracoval každý den od 7 do 18 hodin. Na rozdíl od ostatních kvalifikovaných pracovníků si tito montéři přirozeně vydělávali téměř dvakrát tolik.

A také bylo něco mimořádného na tom, když člověk mohl říct, že pracuje v první rakouské jaderné elektrárně, v jedné z nejbezpečnějších jaderných elektráren na světě, jak tvrdili lobbisté.

V té době se v Rakousku plánovaly další tři jaderné elektrárny. Například u ústí řeky Enns v Sankt Pantaleonu byl například již zakoupen pozemek.

O budoucnosti v pozici svářeče WIG si tedy nikdo nemusel dělat žádné starosti.

Na informační akci pořádané společností Siemens AG byli pracovníci seznámeni s typem a fungováním varného reaktoru. Nebyly zmíněny žádné ekologicky relevantní problémy, kromě toho, že

Friedrich Lidl verdiente mit seinem neu erworbenen Fachwissen gutes Geld und war stolz darauf. Er machte sich keine Gedanken über die Folgen der Kernspaltung und deren Langzeitfolgen.

Die Lobbyisten bestätigten den Arbeitern, dass es dabei keine Gefahr für die Gesundheit gibt. So machte er seine Arbeit als Spezienschweißer ebenso pflichtbewusst, wie ehemals seine Tätigkeit als Schuhmacher.

Als Monteur war er von Montag bis Freitag von seiner Familie getrennt und arbeitete täglich von 7 Uhr bis 18 Uhr. Natürlich haben diese Monteure im Gegensatz zu anderen Facharbeitern fast das Doppelte verdient.

Und es war auch etwas Besonderes, wenn man sagen konnte, man arbeitet im ersten österreichischen Kernkraftwerk, in einem der sichersten AKWs auf der Welt, wie es von den Lobbyisten behauptet wurde.

Zu dieser Zeit waren noch weitere drei AKWs in Österreich geplant. An der Enns-Mündung in St. Pantaleon war z.B. schon ein Grundstück angekauft. Um die Zukunft als WIG-Schweißer brauchte man sich also keinerlei Sorgen zu machen.

Bei einer Informationsveranstaltung durch die Siemens AG wurden die Arbeiter über den Typus und den Betrieb des Siedewasserreaktors informiert. Es wurden keine umweltrelevanten

chladicí voda v oblasti kilometr po proudu ohřeje Dunaj přibližně o jeden stupeň Celsia.

Takže ani pro ryby by to nebyl žádný problém. Když se jeden ze zaměstnanců zeptal, jak dlouho by taková elektrárna mohla být v provozu, bylo zmíněno 20 až 30 let. A to, co přijde potom, se v roce 1976 ještě neřešilo.

A takto hovoří pan Friedrich Lidl:

„I po těchto informacích jsme druhý den normálně pracovali dál. O bezpečnost jsme se nestarali. Sami jsme byli zvenčí dobře zabezpečeni ochrankou a policií.

Pracovní den začínal brzy ráno v sedm hodin vstupní kontrolou na vrátnici, která ověřovala průkaz s fotografií a příruční zavazadlo, také tašku se svačinou, zda v ní nejsou věci, které se do areálu nesměly vnášet.

Například fotografování bylo co nejpřísněji zakázáno. Také při odchodu z areálu jsme byli kontrolováni.

V pracovním kontejneru jsme se převlékli. Tam jsme si museli obléct sterilní kombinézu.

Pro nás, asi 15 až 20 lidí, platil přísný šatní řád.

Probleme angesprochen, außer dass das Kühlwasser die Donau im Bereich von einem Kilometer flussabwärts um circa ein Grad Celsius erwärmt.

Also auch für die Fische würde es kein Problem geben. Auf die Frage eines Mitarbeiters, wie lange so ein Kraftwerk in Betrieb sein könnte, wurden 20 bis 30 Jahre genannt. Und was danach kommt, wurde 1976 noch nicht in Erwägung gezogen.

Und so berichtet Herr Friedrich Lidl:

„Wir haben auch nach diesen Informationen am nächsten Tag ganz normal weitergearbeitet. Über die Sicherheit haben wir uns keine Gedanken gemacht. Wir waren ja selbst gut abgesichert, von außen durch Wachdienst und Polizei.

Der Arbeitstag begann frühmorgens um 7 Uhr mit der Zutrittskontrolle beim Portier, der den Lichtbildausweis und das Gepäck kontrollierte, auch die Jausentasche, ob sich nicht Dinge darin befänden, die nicht auf das Gelände mitgebracht werden durften.

So war z.B. Fotografieren strengstens verboten. Auch beim Verlassen der Anlage wurden wir überprüft.

In unserem Arbeitscontainer haben wir die Kleider gewechselt. Dort mussten die sterilen Overalls angezogen werden.

Für uns circa 15 bis 20 Personen gab es eine strenge Garderobenordnung.

Nesměli jsme se stýkat s ostatními dělníky, kteří pracovali v tzv. černé zóně.

Měli jsme také vlastní uklízečku, která nám čistila pracovní prádlo.

Museli jsme též nosit speciální bavlněné a kožené rukavice, abychom holýma a zpocenýma rukama nesahali na trubky NIRO (nerezová ocel).

Po plánované přípravě práce, kterou prováděl jeden kolega, a po obdržení příkazu na svařování pro mě začala zodpovědná práce.

Trubka byla zepředu i zezadu utěsněna a naplněna směsí vodíku a dusíku, aby uvnitř trubky nemohla vzniknout koroze.

Po dokončení mé práce byl svár zkontrolován rentgenem.

Ve zkušební zprávě bylo velmi přesně zaznamenáno, kdy, kdo provedl jakou práci.

Další detail: Pokud byl například z šestimetrové tyče odříznut kus trubky, musela to technická kontrola předem zaprotokolovat a odříznutý kus trubky označit číslem zbylé trubky.

Jen tak bylo možné zajistit, aby byly použity pouze testované materiály.

Taková byla moje každodenní rutina od ledna 1974 do listopadu 1978.

Wir durften mit den anderen Arbeitern, die im so genannten schwarzen Bereich arbeiteten, nicht zusammenkommen.

Wir hatten auch eine eigene Reinigungsdame, die unsere Arbeitswäsche reinigte. Auch spezielle Baumwoll- und Lederhandschuhe mussten wir tragen, damit wir die NIRO-Rohre (Nirosta) nicht mit bloßen und verschwitzten Händen angreifen.

Nach geplanter Arbeitsvorbereitung durch einen Kollegen und dem Erhalt des Schweißauftrages begann für mich die verantwortungsvolle Arbeit. Das Rohr wurde vorne und hinten verschlossen und mit einem Wasserstoff-Stickstoffgemisch gefüllt, damit sich im Inneren des Rohres keine Korrosionen bilden konnten.

Nach meiner abgeschlossenen Arbeit wurde die Schweißnaht durch Röntgen kontrolliert. Durch einen Prüfbericht wurde ganz genau festgehalten, wann wer welche Arbeit gemacht hat.

Ein weiteres Detail: Wurde z.B. ein Stück Rohr von einer sechs Meter langen Stange abgeschnitten, so musste der TÜV das vorher protokollieren und das abgeschnittene Rohrstück mit der Schlagzahl des restlichen Rohres versehen.

Nur so könnte gewährleistet werden, dass nur geprüfte Materialien zum Einsatz kamen.

So war mein täglicher Ablauf von Jänner 1974 bis November 1978.

Po rozhodnutí referenda proti uvedení do provozu bylo staveniště naší firmou Rumpel AG vyklizeno během tří týdnů.

Byli jsme velmi překvapeni a přišli jsme o práci.

Já ani moji kolegové jsme v té době neměli obavy z možných následků, které by mohl způsobit provoz jaderné elektrárny.

Naši nadřízení nám řekli, že je vše naprosto neškodné.

Byli jsme přesvědčeni, že svou práci provádíme bezpečně.

Byly prováděny velmi přesné kontroly, vypracovány výsledky testů a protokoly, vše bylo podrobně zdokumentováno.

Během těchto pěti let jsem neměl obavy, že by jaderná energie mohla být nezdravou a nebezpečnou formou výroby energie.

Dnes, zvláště po havárii reaktoru v Černobyli, vidím věci zcela jinak a jsem rád, že 5. listopadu 1978 proběhlo referendum a byl přijat zákon proti výrobě jaderné energie v Rakousku.

Wolfgang J. Pucher

Narozen v roce 1959 ve Schwanenstadt. Vrostl ve skromných poměrech. V roce 1974 se vyučil elektroinstalátérem u firmy

Nach der Entscheidung der Volksabstimmung gegen eine Inbetriebnahme kam es innerhalb von drei Wochen zur Räumung der Baustelle durch unsere Firma Rumpel AG. Wir waren sehr überrascht und verloren unsere Arbeitsplätze.

Für mich und meine Kollegen gab es zu diesem Zeitpunkt keinerlei Bedenken zu den möglichen Folgen, die der Kernkraftwerksbetrieb haben könnte. Wir hatten ja von unseren Vorgesetzten die Information, dass alles ganz unbedenklich wäre.

Wir waren davon überzeugt, dass wir unsere Arbeiten sicherheitsgemäß ausführten. Es wurden sehr genaue Kontrollen gemacht, Prüfbefunde sowie Protokolle wurden angelegt, alles wurde genau dokumentiert.

In diesen fünf Jahren hatte ich keinerlei Bedenken, dass Kernenergie eine ungesunde und gefährliche Form der Energiegewinnung sein könnte. Heute, besonders seit dem Reaktorunfall in Tschernobyl, sehe ich vieles ganz anders, und bin froh, dass es zu der Volksabstimmung am 5. November 1978 und zu einem Gesetz gegen die Kernenergiegewinnung in Österreich gekommen ist.

Zum Autor: Wolfgang J. Pucher

Geboren 1959 in Schwanenstadt. In einfachen Verhältnissen aufgewachsen. 1974 Ausbildung zum

EBG Attnang-Puchheim. V roce 1995 došlo po autonehodě k životnímu zvratu. V roce 1996 odešel z firmy EBG, novou životní orientaci našel na Teneriffe: absolvoval vzdělání jako poradce v oboru cestovní ruch, další vzdělání v St. Pöltenu jako manažer v oblasti životního prostředí. V roce 2000 začal pracovat v zemědělství a prováděl vědecké polní pokusy na Teneriffe, v Rakousku, Maďarsku, jakož i v bývalé Jugoslávii, počátek chovu vepřů mangalica v Solné komoře.

Další vzdělávání ve Vídni, v Linci a St. Pöltenu. Ze zdravotních důvodů v roce 2004 změna, stává se nezávislým tiskovým fotografem a novinářem v neziskovém internetovém mediu www.oekonews.at. V roce 2008 vyznamenán ministrem zemědělství Josefem Pröllem jako „Pannonský chovatel vepřů mangalica“ v Burgenlandu, v roce 2008 certifikované studium BIO vinařství v Kremsu, ukončeno v roce 2009. Toho času žije sám ve Vídni, pracuje na své disertaci.

Překlad:

Helga Grimmová, Hana Jílková

**Úprava: Helga Grimmová,
Bernhard Riepl**

Elektroinstallateur bei der Fa. EBG Attnang-Puchheim. 1995 Wende im Leben. Autounfall. 1996 Ausscheiden aus der Firma EBG, berufliche Neuorientierung in Teneriffa: Ausbildung zum Tourismusberater, Weiterbildung in St. Pölten zum Umweltmanager.

2000 Einstieg in die Landwirtschaft mit wissenschaftlichen Feldversuchen in Teneriffa, Österreich, Ungarn sowie Ex-Jugoslawien, Beginn der Mangalitzza Schweine-Zucht im Salzkammergut.

Weiterbildung in Wien, Linz und St. Pölten. Gesundheitsbedingter Umstieg 2004, freier Pressefotograf und Journalist im Non-profit-Internetmedium www.oekonews.at. 2008 Auszeichnung durch Landwirtschaftsminister Josef Pröll zum „Pannonischen Mangalitzza-Züchter“ im Burgenland, 2008 Zertifikatslehrgang BIO-Weinbau in Krems. Abschluss 2009. Derzeit alleine lebend in Wien, arbeitet an seiner Dissertation.